

Дяденчук Альона 

кандидат технічних наук,
старший викладач кафедри «Вища математика і фізика»,
Таврійський державний агротехнологічний університет
імені Дмитра Моторного,
м. Мелітополь, Україна

dyadenchukalena@gmail.com

РОЗКРИТТЯ ТВОРЧОГО ПОТЕНЦІАЛУ ЗДОБУВАЧІВ ВИЩОЇ ОСВІТИ ПІД ЧАС НАУКОВО-ДОСЛІДНОЇ ДІЯЛЬНОСТІ

***Анотація.** У статті представлено умови розвитку творчого потенціалу здобувачів вищої освіти першого року навчання в ході виконання науково-дослідних проєктів. Наведено методiku науково-дослідної роботи зі студентами при реалізації розкриття та розвитку творчої особистості.*

***Ключові слова:** творчий потенціал, науково-дослідна діяльність, науковий проєкт.*

***Annotation.** The article presents the development of the creative potential of first-year students in the course of research and development projects. A method of scientifically advanced work has been introduced by students in the implementation of research and the development of creative specialty.*

***Key words:** creative potential, science-based activity, science project.*

Відповідно до освітньо-професійних програм першого рівня навчання різних спеціальностей висококваліфікований спеціаліст має володіти фундаментальними знаннями, професійними вміннями та навичками діяльності за своїм профілем, досвідом творчої та дослідницької роботи з вирішення нових проблем тощо. Науково-дослідна робота (НДР), будучи невід'ємною частиною

освітнього процесу, формує у здобувачів вищої освіти необхідний об'єм та рівень знань, умінь та навичок (ЗУН) для розв'язання різноманітних задач, є підґрунтям для вироблення мотивації на самостійне систематичне поповнення своїх знань, вміння орієнтуватися в потоці наукової інформації, обробляти, аналізувати і систематизувати її, а також застосовувати отримані ЗУН безпосередньо до вирішення професійних задач. Завдяки виконанню НДР відбувається реалізація творчого пізнавального потенціалу шляхом формування універсальних умінь пізнавальної діяльності [1], а правильно організована робота перетворює отримані знання у стійкі вміння та навички.

Процес розв'язання науково-дослідних задач носить творчий характер і потребує формування світогляду і наукового стилю мислення, розвитку інтегративних якостей мислення, вміння оперувати міждисциплінарними категоріями, оволодіння методами наукового пізнання та усвідомлення фізичного знання на рівні, необхідному для подальшого його використання в професійній діяльності [2]. На сьогодні ж творчий потенціал розглядається як відкрита система, яка визначає ціннісно-орієнтаційну спрямованість світосприйняття, актуалізує сутнісні сили в цілеспрямованій діяльності людини [3].

Удосконалення організаційних форм НДР здобувачів вищої освіти першого року навчання з використанням необхідних методів, прийомів та засобів навчання істотно впливає на розвиток та розкриття творчого потенціалу.

Метою статті є удосконалення форм організації науково-дослідницької роботи, що сприяє розвитку та розкриттю творчого потенціалу здобувачів вищої освіти першого року навчання.

Для творчої діяльності студентам необхідно володіти переліком складних умінь: аналізувати вихідну ситуацію, виділяти проблему, висувати гіпотезу, робити висновки. Умови розвитку творчого потенціалу студентів на першому курсі навчання в процесі виконання науково-дослідних проєктів є основою для

подальшого розширення бази ЗУН студентів на інших етапах професійної підготовки та включає:

- ознайомлення з основними поняттями дослідницької роботи, а також прикладами фундаментальних та прикладних проєктів, що ілюструють позитивні та негативні наслідки діяльності людини;

- ознайомлення із способами отримання інформації, методами, які використовуються для розв'язання прикладних задач;

- побудова моделей досліджуваних процесів та застосування методів їх перетворення;

- акцентування уваги студентів на відповідних знаннях із курсів фізики, математики, екології, технічних та інших наук, а також їх застосування при вирішенні прикладних задач, що розглядаються;

- організація діяльності студентів із представлення результатів проведених робіт в ході інтерактивного навчання (дискусій, колективних наукових проєктів тощо), доповідей на студентських конференціях;

- виховання відповідальності здобувачів освіти за представлені результати та коректні вирази та сприйняття критичних зауважень.

Представлена система є відкритою і може бути уточнена, доповнена іншими умовами.

Методика НДР студентів першого курсу при реалізації розкриття та розвитку творчої особистості повинна бути побудована на основі наступних конкретних принципів:

- диференційований підхід – врахування індивідуальних інтересів та можливостей студентів;

- самостійність діяльності – максимально можливий внесок студента в проведене дослідження;

- ускладнення наукових завдань – поступове зростання складності з врахуванням росту творчих можливостей виконавців.

Під час організації науково-дослідної роботи здобувачів вищої освіти першого року навчання керівнику необхідно звернути особливу увагу на

розвиток здатності студентів розуміти точку зору співрозмовника та признавати право на іншу думку. Перед опрацюванням наукової літератури необхідно сформувати вміння отримувати інформацію з різних джерел та використовувати її, виділяючи при цьому основну інформацію від другорядної, а також критично оцінювати достовірність отриманої інформації. Що стосується представлення результатів дослідження, то важливим буде наявність вміння розгорнуто обґрунтовувати судження, давати визначення, приводить докази, слідувати етичним нормам та правилам ведення діалогу і диспуту, тобто знати основні вимоги представлення результатів наукових досліджень та вміти коректно їх застосовувати.

Як показує практика проведення науково-дослідної роботи здобувачами першого курсу спеціальності 141 «Електроенергетика, електротехніка та електромеханіка» із врахуванням вищенаведеної методики, у студентів підвищується рівень знань; підвищується рівень інтелектуальної діяльності, що забезпечується розглядом навчального матеріалу з урахуванням сучасних досягнень науки і техніки, встановленням природних зв'язків між різними дисциплінами; підвищується пізнавальний інтерес, що проявляється в самостійному пошуку тематики дослідження та способів розв'язання поставлених задач; включає студентів у творчу діяльність, результатом якої є розкриття та розвиток творчого потенціалу.

Висновки. Таким чином, запропоновані методи позитивно впливають на розвиток комунікативних, творчих здібностей, підвищують рівень соціальної адаптації здобувачів вищої освіти першого року навчання, розвивають здатність приймати рішення в нетипових ситуаціях, формувати навички самостійної діяльності. Наукова робота студентів є комплексом проєктів, що поступово ускладнюються, які логічно пов'язані один з одним, та передбачає виконання експериментальних, розрахунково-графічних робіт та їх подальше представлення на різноманітних заходах.

Список використаних джерел

1. Дяденчук А.Ф., Пшенична Н.С. Використання міждисциплінарних зв'язків фізики і хімії під час науково-дослідницької діяльності студентів. *Наукові записки молодих учених*. 2020. № 5. URL: <https://phm.cuspu.edu.ua/ojs/index.php/SNYS/article/view/1733> (дата звернення: 22 12.2022)
2. Шквиря В.В., Дяденчук А.Ф. Формування екологічного мислення студентів під час виконання науково-дослідних проєктів. *Наукові записки молодих учених*. 2020. № 6. URL: <https://phm.cuspu.edu.ua/ojs/index.php/SNYS/article/view/1773> (дата звернення: 22 12.2022)
3. Воєводін В.В. Педагогічні умови становлення творчого потенціалу майбутніх музикантів-виконавців в оркестровому класі: автореф. дис. ... канд. пед. наук: спец. 13.00.02. Київ, 2007. 24 с.